

A בס"ד
Intro
Today we will learn בע"ה of דף ו תענית דף ו.
Some of the topics we will learn about include the following:

What is meant by Yoreh and Malkosh as it relates to the times of the rainfalls of the season?

When the curse of ועצר, "And Hashem will hold back the heavens" is applied and fasting is required.

A

What is meant by מלקוש and יורה as it relates to the rainfall season?

ועצר, When the curse of - is applied - and fasting is required!

B The significance of the three times for Yoreh rainfall

When rainfall is good and when it is bad

The ברכה that is recited when seeing rainfall

Some of the key terms and concepts we will learn about include:

יורה - The rain that falls at the beginning of the season. It consists of three rainfalls. Each is referred to as a רביעה

מלקוש - The rain that falls at the end of the season

B

- > The significance of 3 times of יורה
- > when rainfall is good or bad
- > The ברכה recited when seeing rainfall

יורה

מלקוש

C מתנות עניים - gifts to the poor. The Torah commands us to leave certain parts of the crops for the poor. These include, לקט, one or two stalks that fell during the cutting. שכחה, sheaves or stalks that were forgotten in the field. פאה, the crop in the corner of the field shall not be cut, but left for the poor. פרט, grapes that fell during the harvest. עוללות, deformed clusters of grapes.

C

מתנות עניים

לקט שכחה פאה

1 So let's review...

The Gemara quotes a Brayta that explains the word יורה from the Posuk in Krias Shma;

ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש

And I will provide rain for your land at its proper time, Yoreh and Malkosh.

1

יורה

ברייטא:

וְנָתַתִּי מֵטֶר אֶרְצְכֶם בְּעֵתוֹ
יורה ומלקוש

I will provide rain for your land at its proper time, יורה and מלקוש

2 The Gemara gives three interpretations, all explaining its benefits;

-1-

יורה שמורה את הבריות

להטיח גגותיהן

ולהכניס את פירותיהן

ולעשות כל צרכיהן

Yoreh from the root of Moreh, to instruct - The rain instructs the people to plaster their roofs, bring their produce indoors, and do everything else in preparation for the winter.

-2-

דבר אחר

שמרווה את הארץ

ומשקה עד תהום

Yoreh - something that saturates the earth - as in Meraveh - and waters it down to its depths

-3-

דבר אחר

יורה שיורד בנחת

ואינו יורד בזעף

Yoreh - something that falls gently - not violently

2

<p>3</p> <p>דבר אחר</p> <p>יורה</p> <p>שיורד בנחת</p> <p>ואינו יורד בזעף</p> <p><i>Falls gently, NOT violently</i></p>	<p>2</p> <p>דבר אחר</p> <p>שמרווה את הארץ</p> <p>ומשקה עד תהום</p> <p><i>Saturates the earth, & waters it down to its depths</i></p>	<p>1</p> <p>יורה</p> <p>שמורה את הבריות</p> <p>להטיח גגותיהן</p> <p>ולהכניס את פירותיהן</p> <p>ולעשות כל צרכיהן</p> <p><i>Rain instructs people to: Plaster their roofs, bring produce indoors, & prepare for winter</i></p>
--	--	--

3 Although, יורה can also be interpreted as detrimental, we know יורה to be beneficial, from the Posuk cited on the previous Daf, from the prophet יואל. The Posuk there, in full, reads:

ובני ציון גילו ושמחו בה' אלהיכם

כי נתן לכם את המורה לצדקה

ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון

The rain of Yoreh and Malkosh fell in the first month, which was a miracle since there had been no rain at all until the first of that month. And by extension;

מה יורה לברכה אף מלקוש לברכה

Malkosh must also be beneficial.

=====

3

ALTHOUGH, יורה CAN ALSO BE INTERPRETED AS DETRIMENTAL

We know יורה to be beneficial, from the פסוק cited in יואל

▼

ובני ציון גילו ושמחו בה' אלהיכם...

<p>...ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון</p> <p>אף מלקוש לברכה</p>	<p>כי נתן לכם את המורה לצדקה...</p> <p>מה יורה לברכה</p>
--	--

Which was a miracle since NO rain fell until the 1st of that month

4 The Gemara also gives three interpretations of the word מלקוש:
 -1-
 דבר שמל קשיותיהן של ישראל
 Something that cuts away the hardness of Israel
 רש"י explains;
 שכשאינו יורד חוזרין ישראל בתשובה ומתענין ועושין צדקות
 If rain does not fall, people do Teshuva and perform acts of charity.
 -2-
 דבר שממלא תבואה בקשיה
 Something that fills the stalks with grain
 -3-
 דבר שיורד על המלילות ועל הקשין
 Something that falls on the ears and stalks
 =====

4 מלקוש

3	2	1
דבר שיורד על המלילות ועל הקשין Falls on the ears & stalks	דבר שממלא תבואה בקשיה Fills the stalks with grain	דבר שמל קשיותיהן של ישראל Cuts away the hardness of Israel

שכשאינו יורד חוזרין ישראל בתשובה ומתענין ועושין צדקות

5 The Gemara quotes a ברייתא regarding the times of the rainfall.
 יורה במרחשון ומלקוש בניסן
 Yoreh falls in Cheshvan, and Malkosh falls in Nissan.

 The Gemara asks, perhaps
 יורה בתשרי ומלקוש באייר
 Yoreh falls in Tishrei and Malkosh falls in Iyar?
 The Gemara answers:
 ת"ל בעתו - The תורה says in its time, meaning they fall when they are most helpful:

5 ברייתא:

יורה במרחשון ומלקוש בניסן

ת"ל בעתו
They fall when they're most helpful

Perhaps...
יורה בתשרי? ומלקוש באייר?

6 Another ברייתא presents a Machlokes about these times:
 רבי מאיר says יורה במרחשון ומלקוש בניסן, as the previous Braisa.
 But the חכמים say יורה בכסליו, Yoreh falls in Kislev.
 רבי יוסי says that חכמים here follow the opinion of רבי יוסי, based on the following Braisa which cites three opinions regarding יורה, which actually falls in three parts.
 -1-
 איזו היא רביעה ראשונה
 הבכירה בשלשה במרחשון
 בינונית בשבעה בו
 אפילה בשבעה עשר בו
 דברי רבי מאיר
 The 3 parts are:
 מרחשון 3rd, the 7th and 17th
 -2-
 רבי יהודה אומר בשבעה ובי"ז ובעשרים ושלשה
 מרחשון 7th, the 17th and 23rd
 -3-
 רבי יוסי אומר בי"ז ובעשרים ושלשה ובראש חדש כסליו
 The 17th, the 23rd and Rosh Chodesh Kislev
 וכן היה רבי יוסי אומר
 אין היחידים מתענין עד שיגיע ראש חדש כסליו
 Therefore, Rebbe Yossi says that the fasts which are held if there is no rain - as the Gemara later discusses at length - do not begin until after Rosh Chodesh Kislev.

6 ברייתא:

חכמים	רבי מאיר
יורה בכסליו	יורה במרחשון ומלקוש בניסן

איזו היא רביעה ראשונה?

רבי יוסי	רבי יהודה	רבי מאיר
בי"ז	בשבעה	בשלשה במרחשון
ובעשרים ושלשה	ובי"ז	בשבעה בו
ובר"ח כסליו	ובעשרים ושלשה	בשבעה עשר בו

אין היחידים מתענין עד שיגיע ראש חדש כסליו

אמר רב חסדא
 הלכה כרבי יוסי
 We Pasken like Rebbe Yossi - and this is in accord with the second of the two Braisos mentioned earlier.

7 רב חסדא has another version of the opinion of רבי יוסה, based on the following Braisa:
 The Tanna Kamma says;
 בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים
 We start asking for rain by saying ונתן טל ומטר on the third of Cheshvan. The Tanna Kamma follows the opinion of Rebbe Meir that on this date we expect the first rain to begin.
 רבן גמליאל אומר בשבעה בו
 We start saying ונתן טל ומטר on the seventh of Cheshvan. Rabban Gamliel follows the opinion of Rebbe Yehuda that it is on this date that we expect the first rain.
 אמור רב חסדא
 הלכה כרבן גמליאל
 According to Rav Chisda rules like רבי יהודה, not like רבי יוסי

7 רב חסדא has another version of the opinion of רבי יוסה

<p>רבי גמליאל בשבעה בו ומן טל ומטר</p> <p>Follows the opinion of רבי יהודה on THIS date we expect the first rain to begin</p>	<p>תנא קמא בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים ומן טל ומטר</p> <p>Follows the opinion of רבי מאיר on THIS date we expect the first rain to begin</p>
---	---

כאכה אורי רב חסדא
 כאכה כבן גמליאל
 רבי יוסי NOT like

8 The Gemara cites another Braisa in which רבן שמעון בן גמליאל אומר גשמים שירדו שבעה ימים זה אחר זה אתה מונה בהן רביעה ראשונה ושניה ושלישית

8 כר"ת:

רבן שמעון בן גמליאל אומר גשמים שירדו שבעה ימים זה אחר זה אתה מונה בהן רביעה ראשונה ~ ושניה ~ ושלישית

9 Rashi explains, a continuous rain of seven days - depending on the date - could be considered either a combined 1st and 2nd rain, or a combined 2nd and 3rd rain.
 כמאן כרבי יוסי
 This statement can only be reconciled with the opinion of Rebbe Yossi, who holds that the three rains fall on the 17th, the 23rd of MarCheshvan and Rosh Chodesh Kisleiv - between each date an interval of 7 days.
 However, according to Rebbe Meir who holds that the three rains fall on the 3rd, the 7th and 17th of מרחשון, we have intervals of 4 and 10 days respectively.
 According to Rebbe Yehuda who holds that the three rains fall on the 7th, the 17th and 23rd of מרחשון, we have intervals of 10 and 7 days respectively.

9 ר"ת

A continuous rain of 7 days depending on the date could be a combined 1st & 2nd rain, or a combined 2nd & 3rd rain

רבי יוסי													רבי יהודה													רבי מאיר												
השון													השון													השון												
א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב	יג	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב	יג	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב	יג
7	6	5	4	3	2	1							7	6	5	4	3	2	1							7	6	5	4	3	2	1						
14	13	12	11	10	9	8							14	13	12	11	10	9	8							14	13	12	11	10	9	8						
21	20	19	18	17	16	15							21	20	19	18	17	16	15							21	20	19	18	17	16	15						
28	27	26	25	24	23	22							28	27	26	25	24	23	22							28	27	26	25	24	23	22						
						30	29												30	29													30	29				

ראש חודש כסלו

10 The **מרמא** explains the practical Halachic relevance of knowing these three dates:
 ראשונה לשאול
 We need to know the first date so that we know when to start saying **טל ומטר**.
 ונתן טל ומטר
 שלישית להתענות
 The third date to begin the fasts if there has been no rain
 שניה למאי
 The **מרמא** lists four Halachos which either, apply only until the second rain - OR, apply only after the second rain -

10 THE HALACHIC RELEVANCE OF KNOWING THESE THREE DATES

<p>שלישית להתענות To begin fasts if there's been NO rain</p>	<p>שניה למאי? ↓</p>	<p>ראשונה לשאול To know when to start ונתן טל ומטר</p>
<p>4 הלכות which either, APPLY ONLY עד שתדרד רביעה שניה OR משתדרד רביעה שניה</p>		

11 -1-
 לנדרים - In a case of הנודר עד הגשמים
 One who made a vow which should apply until the rainy season - it applies
 עד שתדרד רביעה שניה - until the second rain
 -2-
 לזיתים - regarding מאימתי כל אדם מותרין בלקט בשכחה ובפאה?
 When may even someone who is not poor take פאה ופאה - after the second rain
 -3-
 כדי להלך בשבילי הרשות Regarding the permissibility of taking a shortcut through private fields -
 מהלכין כל אדם בשבילי הרשות עד שתדרד רביעה שניה
 Only until the second rain
 -4-
 לבער פירות שביעית Regarding the Halachah of disposing of Shmitah produce -
 נהנין ושורפין בתבן ובקש של שביעית עד שתדרד רביעה שניה
 One may use Shmitah produce only until the second rain. After that date he must dispose of it.
 =====

11

<p>2 לזיתים Regarding מאימתי כל אדם מותרין בלקט בשכחה ובפאה? מלמד רביצה אינה</p>	<p>1 לנדרים A case of הנודר עד הגשמים</p>
<p>4 לבער פירות שביעית נפין ולורסין בתבן ובקל אל לביצית</p>	<p>3 כדי להלך בשבילי הרשות מפאין כל אדם בלביי פולות</p>
<p>עד לממד רביצה אינה</p>	

12 The **מרמא** next explains the use of the term רביעה for rainfall:
 ר' אבהו says:
 שרובע את הקרקע - It penetrates the ground. This is based on the teaching of ר' יהודה רב
 מיטרא בעלה דארעא הוא - rain is the husband of the soil.

12 — רביעה —
 ר' אבהו
שרובע את הקרקע
 It penetrates the ground
 ↓
 רב ירמיה
 מיטרא בעלה דארעא הוא

13 רבינו אבהו also taught:
 רביעה ראשונה
 כדי שתדד בקרקע טפה
 The first rain is considered sufficient to obviate the need to fast if it's enough to penetrate the soil at least a טפה.
 שניה
 כדי לגוף בה פי חבית
 The second rain is considered sufficient if it's enough to create mud from which we could form a cover for a barrel.

13 רבינו אבהו also taught:

<p>שניה כדי לגוף בה פי חבית</p> <p>Second rain is considered sufficient if it's enough to create mud which could form a cover for a barrel</p>	<p>רביעה ראשונה כדי שתדד בקרקע טפה</p> <p>First rain is considered sufficient to obviate the need to fast if it penetrates the soil at least a טפה</p>
--	---

14 The Gemara continues with several statements of which rains are beneficial:
 רב חסדא taught
 גשמים שירדו קודם ועצר
 אין בהן משום ועצר
 If rain fell before the time for reciting Shema, the curse of "He will hold back the heavens" does not apply.

14 רב חסדא

גשמים שירדו קודם ועצר
 אין בהן משום ועצר

Before קריאת שמע

15 רבינו אבהו qualifies
 אמר רבינו אבהו לא אמרן אלא קודם ועצר דאורתא
 Rav Chisda was referring to rain that fell during the day, before קריאת שמע של ערבית, which is a beneficial rain,
 אבל קודם ועצר דצפרא יש בהן משום ועצר
 But rain that fell during the night, before קריאת שמע של שחרית, is not beneficial rain.
 As רבי יהודה בר יצחק taught;
 הני ענני דצפרא לית בהו מששא
 Clouds of the early morning - before daybreak - are of no significance.

15 אמר רבינו אבהו... לא אמרן...

<p>אבל קודם ועצר דצפרא יש בהן משום ועצר</p> <p>Rainfall during the NIGHT, before קריאת שמע של שחרית, is NOT beneficial</p>	<p>אלא קודם ועצר דאורתא</p> <p>Rainfall during the DAY, before קריאת שמע של ערבית, IS beneficial</p>
--	---

רבי ירמיה בר יצחק
 הני ענני דצפרא לית בהו מששא
 Early morning, before daybreak

16 questions רב פפא because it is generally accepted that these early morning rains are actually highly beneficial. The Gemara answers that it depends:
 הא דקטיר בעיבא – It is beneficial when the sky is filled with thick clouds.
 הא דקטיר בענני – It is not beneficial when there are merely thin clouds.
 =====

16

? רב פפא

It's generally accepted early morning rains ARE actually highly beneficial?

<p>הא דקטיר בענני THIN clouds is <i>not</i> beneficial</p>	<p>הא דקטיר בעיבא THICK clouds is beneficial</p>
--	--

17 טבא לשתא דטבת ארמלתא
 It's a good year when Teves is like a widow - there is no rain - Provided,
 דאתא מיטרא מעיקרא – There was sufficient rain earlier in Cheshvan.
 טבא לשתא דטבת מנוולתא
 It's a good year when Teves is not nice - rather it's muddy from much rain -
 דלא אתא מיטרא מעיקרא – When there was not enough rain earlier in Cheshvan

17

<p>טבא לשתא דטבת מנוולתא IT'S A GOOD YEAR when טבת is muddy – MUCH RAIN – דלא אתא מיטרא מעיקרא There WASN'T enough rain in חשוון</p>	<p>טבא לשתא דטבת ארמלתא IT'S A GOOD YEAR when טבת is like a widow – NO RAIN – דאתא מיטרא מעיקרא There WAS sufficient rain in חשוון</p>
--	--

18 רב חסדא also taught;
 גשמים שירדו על מקצת מדינה ועל מקצת מדינה לא ירדו
 When rain falls in one part of an area and not in another part, אין סימן קללה. The Gemara asks that from the Posuk
 המטרתי על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמטיר
 I will bring rain on one city and on another I will not, one portion will be rained on and one not - it seems to be a קללה?
 The Gemara answers;
 הא דאתא טובא - partial drought is a curse when the partial rainfall is excessive and causes damage, and it is שתיהן לקללה - there are no crops in both areas.
 היא דאתא כדמבעי ליה - it is not a curse when it falls as needed, and this area provides enough produce for both areas.
 =====

18

<p>? המטרתי על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמטיר <i>Seems to be a סימן קללה?</i></p>	<p>רב חסדא גשמים שירדו על מקצת מדינה ועל מקצת מדינה לא ירדו אין סימן קללה וכו' is NOT a קללה</p>
<p>הא דאתא טובא Causes damage, שתיהן לקללה there are NO crops</p>	<p>הא דאתא כדמבעי ליה Provides enough for BOTH areas</p>

19 The Gemara now discusses the requirement to say a ברכה, blessing, when we see rain falling. ר' אבהו says we say it משיצא חתן לקראת כלה, when the groom goes out to meet the bride. רש"י says this means enough rain has fallen that puddles have formed, and the new raindrops make the puddles splash upwards.

19 THE REQUIREMENT TO SAY A ברכה, WHEN WE SEE RAIN FALLING

ל' אבהו
WE SAY IT

משיצא חתן לקראת כלה

רש"י

When puddles have formed, and the NEW raindrops make the puddles splash upwards

20 ומאי מברך אמר רב יהודה אמר רב מודים אנחנו לך ה' אלהינו על כל טפה וטפה שהורדת לנו We thank you Hashem for each and every drop that you have brought down for us. ר' יוחנן adds the words from Nishmas; 'אילו פינו מלא שירה כים וכו' And we conclude with ברוך א-ל ההודאות ורוב ההודאות

20 ומאי מברך?

אמר רב יהודה אמר רב מודים אנחנו לך ה' אלהינו על כל טפה וטפה שהורדת לנו

אילו פינו מלא שירה כים וכו'

ר' יוחנן adds;

AND CONCLUDE WITH

ברוך א-ל ההודאות ורוב ההודאות

